

ARAŞTIRMA

ALERJİK RİNİT KURSU: KBB UZMANLIK EĞİTİMİNDE TERS YÜZ SINIF UYGULAMASI

Dr. Cüneyt Orhan KARA , Dr. Erdem MENGİ , Dr. Bülent TOPUZ

Pamukkale Üniversitesi Tıp Fakültesi KBB AD. Denizli, Türkiye

ÖZET

Amaç: Uzmanlık eğitiminde, eğitim etkinlikleri için ayrılacak zaman, en verimli şekilde kullanılmalıdır. Bu amaç için ters yüz sınıf modeli iyi bir öğrenme öğretme stratejisi olacaktır. Bu çalışmada ters yüz sınıf modelinin de KBB Uzmanlık öğrencileri için "Alerjik Rinit" kursu düzenlenmiştir. Ters yüz modelinin KBB uzmanlık eğitiminde uygulaması değerlendirilmiştir.

Yöntem: KBB Uzmanlık çekirdek programdaki alerjik rinit konusundaki öğrenme başlıkları içerecek şekilde ters yüz sınıf modeline uygun beş oturumluk bir kurs planlandı. Sınıf öncesi öğrenme kaynağı olarak "Türkiye Alerjik Rinit Tanı ve Tedavi Klavuzu" kitabı seçildi. Kursun etkinliğini göstermek için kurs öncesi ön test ve kurs bitiminde son test olarak uygulanması planlandı. Kursa ait geri bildirimler SETH kısa interaktif kurs ölçeği ile alındı.

Bulgular: Kursa 6 KBB uzmanlık öğrencisi, 3 eğitici ve alerji poliklinik hemşiresi katıldı. Oturumlar küçük grup çalışması şeklinde gerçekleştirildi. Her oturumda çeşitli interaktif öğretim yöntemleri kullanıldı. Uygun konular vaka örnekleri üzerinde öğrenildi. Uzmanlık öğrencileri kitapta cevabını bulamadıkları konularda literatür taraması yaparak, çeşitli makaleler okudular ve tartıştılar. Eğiticiler ve alerji hemşiresi kendi deneyimlerini uzmanlık öğrencileriyle paylaştılar. Uzmanlık öğrencilerinin son testte (90,33 ±6,08), ön testte (24,50±6,15) göre daha yüksek puan aldıkları istatistiksel olarak gösterildi (p=0,0001 p<0.05). SETH interaktif kısa kurs ölçeği değerlendirme sonuçlarından ve yazılı geri bildirimlerden uzmanlık öğrencilerinin alerjik rinit kursundan memnun kaldıkları gösterildi.

Sonuç: Öğrenme stratejisi olarak ters yüz sınıf modeli kullanılarak KBB Uzmanlık çekirdek programındaki alerjik rinitle ilgili öğrenme hedeflerine 5 öğrenme oturumunda başarıyla ulaşılmıştır. Bilişsel öğrenme alanında daha kısa sürede, başarılı bir öğrenme gerçekleştirmek için öğretim stratejisi olarak ters yüz sınıf modeli KBB Uzmanlık eğitimi çekirdek programında başarıyla kullanılabilir.

Anahtar Sözcükler: Ters yüz sınıf, Tıp eğitimi, Alerjik rinit

ALLERGIC RHINITIS COURSE: FLIPPED CLASSROOM IN EDUCATION OF OTOLARYNGOLOGY RESIDENTS

SUMMARY

Objective: In resident training, the time required for cognitive learning activities should be used in the most efficient way. For this purpose flipped classroom model will be a suitable teaching strategy. In this study, an allergic rhinitis course developed as a flipped classroom was held. The course results were evaluated.

Methods: Five course sessions including all allergic rhinitis topics in the Turkish otolaryngology training core program were planned. As a pre-class learning resource "Guideline for Diagnosis and Treatment of Allergic Rhinitis Turkey" book was chosen. To demonstrate the effectiveness of the course, it was planned to be applied as pre-test and post-test. The feedbacks about the course were taken by the SETH short interactive course scale.

Results: Six otolaryngology trainees attended the course. The sessions were held as small groups. As facilitators, three trainers and an experienced allergy nurse were assigned. Various interactive teaching methods were used. Some topics learned by using cases. Trainers and an allergy nurse shared their experiences with trainees. Trainees scored higher in the post-test (90,33 ±6,08) than in the pre-test (24,50±6,15) (p=0,0001 p<0.05). The results of SETH interactive short course scale assessment and written feedbacks showed that trainees were satisfied.

Conclusion: Learning objectives related to allergic rhinitis in the ENT specialization core curriculum were successfully achieved in five learning sessions using the flipped classroom model as a learning strategy. To achieve successful learning in a shorter time in the cognitive domain, flipped classroom model as a teaching strategy can be successfully used in the otolaryngology training core curriculum.

Keywords: Flipped Classroom, medical education, allergic rhinitis

GİRİŞ

Ülkemizde de tüm Dünya'da olduğu gibi yeterlik temelli uzmanlık eğitime geçilmiştir. Bu süreçte KBB uzmanlık çekirdek eğitim programı yeniden şekillendirilmiştir. Bu program

İletişim kurulacak yazar: Dr. Cüneyt Orhan KARA, Pamukkale Üniversitesi Tıp Fakültesi KBB AD. Denizli, Türkiye, E-mail: cokara@yahoo.com

Gönderilme tarihi: 09 Aralık 2019, revizyonun gönderildiği tarih: 13 Ocak 2020, yayın için kabul edilme tarihi: 17 Ocak 2020

Kaynak gösterimi Kara C. O., Mengi E., Topuz B., Alerjik Rinit Kursu; KBB Uzmanlık Eğitiminde Ters Yüz Sınıf Uygulaması KBB-Forum 2020;19(1):001-008

bilgi, beceri ve tutum alanlarında çeşitli öğrenme hedeflerini içermektedir. KBB Uzmanlık eğitimi sürecinde öğrenilmesi gereken temel bilgi alanındaki hedefler "klinik yetkinlikler" olarak sıralanmıştır. Klinik yetkinliklerin kazanılmasında da kullanılacak yöntem olarak "yapılandırılmış etkinlikler" (sunumlar, seminerler, olgu tartışmaları, makale saati, dosya tartışması, konseyler, kurslar ve benzeri etkinlikler), "uygulamalı eğitim etkinlikleri" (yatan hasta bakımını içeren vizitler, nöbetler, girişimler, ameliyatlara ve ayakta hasta bakımını sürecindeki eğitim etkinlikleri) ve

"bağımsız ve keşfederek öğrenme etkinlikleri": (eğitim sürecinde öğrencinin kendisinin planlayıp uyguladığı ayaktan veya yatan hasta takibi, akran öğrenmesi, makale okuma, araştırma ve öğretme) şeklinde üç başlık tanımlanmıştır^{1,2}. Eğitim etkinliklerinin de, eğitim verilen kliniğin şartlarına göre seçilmesi konusunda serbest bırakılmıştır. Doğal olarak bu noktada beklenen uzmanlık öğrencilerinin kuşağının öğrenme özelliklerine uygun olan çağdaş öğrenme stratejilerinin seçilmesidir. Diğer yandan eğitim kliniklerinde giderek artan hizmet ağırlıklı bir çalışma süreci tüm eğitim etkinlikleri için ayrılacak zamanı giderek azaltmıştır^{3,4}. Eğitime ayrılan bu zamanın da en etkin şekilde kullanılması gerekmektedir. Ters yüz sınıf (TYS) stratejisi sınıf içinde öğrencilerle geçirilen ve eğitime ayrılan zamanın verimli kullanılmasını sağlayan bir uygulamadır^{5,6}. Alışlagelmiş öğrenim stratejisinde öğrenciler sınıfta anlatılan dersi dinler. Daha sonra sınıf dışındaki zamanda ise öğrenilen konuyla ilgili problem çözer ve uygulamalar yapar. Öğrenci işin zor olduğu problem çözme ve uygulama yapma kısmında yalnızdır. K12 okullarındaki ters yüz sınıf uygulamasında öğrenciler sınıfta öğrenecekleri kısmı evde kendi kendilerine öğrenirken, sınıfta ise öğretmenle öncelikle anlamadıkları noktaları tartışırlar. Daha sonra ise öğrenilen konuya ait problem çözme ve uygulama etkinlikleri yaparlar. İşin zor olduğu problem çözme ve uygulama yapma kısmında öğretmen öğrencinin yanındadır⁵⁻⁹. Bu durumu Bloom taksonomisinde gösterebiliriz (Şekil 1). Bloom taksonomisi bilişsel öğrenme sürecini açıklar. Aşağıdan yukarı ilerledikçe her basamak daha karmaşık ve zor bir aşamayı göstermektedir. TYS modelinde öğrenci kolay olan alt iki basmağı sınıf dışında kendi kendine öğrenirken, daha üst basamaklara sınıf içi etkinliklerde ulaşır. TYS modelinde sınıf içindeki zaman, deneyimli eğiticilerin yardımlarıyla uygulama, analiz, değerlendirme ve yaratma basamaklarına ulaşmak için kullanılır. Bu tür TYS modelinde yapılandırılmış bir eğitim etkinliği, teorik eğitime ayrılan zamanın kısıtlı olduğu ülkemiz uzmanlık eğitimi için iyi bir çözüm olabilir. Bu çalışmada KBB uzmanlık öğrencilerinin, KBB uzmanlık eğitimi çekirdek programındaki "alerjik rinit" başlıklarını ters yüz sınıf uygulaması ile

öğrenmeleri ve uygulamanın etkinliğinin değerlendirilmesi planlanmıştır.

Şekil 1: Bloom Taksonomisi; Bilişsel öğrenme aşamalarını göstermektedir. Ters yüz sınıf modelinde öğrenciler hatırlama ve anlama basamaklarını sınıf dışında, önceden belirlenmiş kaynaklardan kendi kendilerine başarırken, daha yukardaki basamakları ise sınıf içinde öğretmen yardımıyla başarması amaçlanmaktadır.

HASTALAR VE YÖNTEM

Başlarken, ülkemizdeki Tıpta Uzmanlık Kurulu KBB Uzmanlık eğitimi çekirdek programındaki alerjik rinitle ilgili başlıklar temel alınarak kurs için öğrenme kazanımları belirlendi. Uzmanlık öğrencilerinin sınıfa gelmeden, konuları kendi kendine çalışıp öğreneceği, sınıf öncesi öğrenme kaynağı olarak "Türkiye Alerjik Rinit Tanı ve Tedavi Klavuzu" kitabı seçildi¹⁰. Kitabın seçilme sebebi ise çekirdek programdaki öğrenme kazanımlarındaki alerjik rinitle ilgili tüm başlıkların yer alması ve güncel bilgileri içermesiydi. Kitaptaki başlıklar temel alınarak, her hafta bir oturum olmak üzere, 5 oturumluk bir eğitim programı planlandı. Her hafta hangi başlıkların tartışılacağı belirlendi. Kurs programı ve "Türkiye Alerjik Rinit Tanı ve Tedavi Klavuzu" kitabı kurs öncesinde uzmanlık öğrencilerine dağıtıldı. Her hafta hangi başlıkların tartışılacağı öğrencilere bildirildi. Oturumların süresi 50 dk. olarak planlandı. Oturumlar kliniğin önceden belirlenmiş haftalık eğitim saatinde yapıldı. Bu kurs için kliniğin işleyişinde ve eğitim saatlerinde herhangi bir değişiklik yapılmadı.

Uzmanlık öğrencilerinin kurs sonunda öğrenme hedeflerine ulaşip ulaşamadıklarını anlamak için kısa cevaplı açık uçlu 20 sorudan oluşan bir test oluşturuldu. Bu test kursun etkinliğin göstermek için kurs öncesi "ön test" ve kurs bitiminde "son test" olarak uygulanması planlandı. Ön test ve son test sonuçları Student t testi ile karşılaştırıldı. Uzmanlık öğrencilerinin kursa ait geribildirimleri ise SETh kısa interaktif kurs ölçeği ile alındı¹¹. Ayrıca kursun bitiminde uzmanlık öğrencileri ve eğiticilerden kurs deneyimleri hakkında yazılı geri bildirim alınması planlandı. Pamukkale Üniversitesi girişimsel olmayan klinik araştırmalar etik kurulundan (60116787-020/62190) izin alındı.

BULGULAR

Kursa 6 KBB uzmanlık öğrencisi, 3 eğitici ve alerji poliklinik hemşiresi katıldılar. Eğiticilerden Bülent Topuz eğitim kliniğimizdeki alerjik rinit polikliniğinin kurucusu ve sorumlusu olarak alerji konusunda en deneyimli eğiticiydi. KBB alerji polikliniği nasıl kurulur? Hangi alerjenler seçilmelidir? gibi kitapta yer almayan başlıklarda deneyimlerini aktardı. Alerjik rinit poliklinik hemşiresi de pratik uygulama sırasında kendi karşılaştığı sorunları paylaştı. Her hafta tartışılacak başlıklar, kaynak kitaptaki konulardan sırayla belirlendi. Kurs sürecinde tartışılan ana başlıklar araştırmacılar tarafından not edildi (Tablo 1). Uzmanlık öğrencilerine uygulanan ön test puanlama ortalaması (24,50±6,15), son test puanlama ortalaması (90,33 ±6,08)'dir. Uzmanlık öğrencilerinin son testde, ön teste göre daha yüksek puan aldıkları istatistiksel olarak da gösterilmiştir (p=0,0001 p<0.05). Uzmanlık öğrencilerinin memnuniyetini ve kursa olan tepkilerini değerlendirmek için kullandığımız SETh interaktif kısa kurs

ölçeğinden de öğrencilerin verdikleri puanların aritmetik ortalaması 81,3 (min:75, max: 87) olarak saptandı. SETh interaktif kısa kurs ölçeği 5 seçenekli Likert'le puanlandırılan 18 maddeden oluşmaktadır¹¹. Bu ölçekten alınabilecek maksimum puan 90'dır. SETh interaktif kısa kurs ölçeği değerlendirme sonuçlarında öğrencilerin tüm değerlendirme maddelerine 4 ve üzerinde puan verdikleri saptandı. KBB uzmanlık öğrencilerinin alerjik rinit kursundan memnun kaldıkları gösterildi. Yazılı geribildirim sonuçları araştırmacılar tarafından incelenmiş ve sonuçlar Tablo 2'de özetlenmiştir.

Oturlar küçük grup çalışması şeklinde gerçekleştirildi. Her oturumda çeşitli interaktif öğretim yöntemleri kullanıldı. Her oturum öncesinde öğrencilerin önceki haftalardan anlamadıkları konular olup olmadığı soruldu. Önceki öğrenme hedeflerinden anlaşılmayan noktalar tartışılarak açığa kavuşturuldu. Uygun konular hasta senaryo örnekleri üzerinden tartışıldı. Her oturumda kaynak kitapta bulunamayan cevaplar, bir sonraki hafta tekrar gözden geçirilmek üzere öğrenme hedefleri şeklinde çıkarıldı. Uzmanlık öğrencileri kitapta cevabını bulamadıkları konularda literatür taraması yaparak, çeşitli makaleler okudular ve bir sonraki eğitim oturumunda tartıştılar. KBB Uzmanlık eğitim programı 5 yıl sürdüğü göz önüne alınarak, bu kursun 4 yılda bir, yeni gelen uzmanlık öğrencileriyle tekrarlanması kararı alındı. Bu şekilde KBB uzmanlık öğrencisi uzmanlık eğitimi süresinde bu eğitimi 2 kez almış olacaktır.

Tablo 1: Alerji kursunda tartışılan başlıklar

-
1. Hastalığın tanımı ve sınıflandırması
 2. Klinik semptomların patofizyoloji ile açıklanması
 3. Hastalığın epidemiyolojisi ve ülkemizdeki durumu
 4. Alerjik rinitte ayırıcı tanı. Eşlik eden hastalıklar
 5. Alerji Prick test laboratuvarı nasıl kurulur?
 6. Test bataryaları nasıl temin edilir?
 7. Test bataryasında hangi alerjenler seçilmelidir?
 8. Alerjik rinit için test ve immünoterapi materyalleri sağlayan firmaların tutumu
 9. Prick testlerin güvenilirliği ve etkileyen ilaçlar
 10. Prick test negatifse ne yapmalıyız?
 11. Laboratuvar testleri nasıl kullanılmalıdır?
 12. Alerjik rinitli hastalarda tanı ve tedavi sorunları
 13. Cerrahi tedavi kime ve ne zaman yapılmalıdır?
 14. Koruyucu önlemler
 15. Yaşlı hastalarda, çoklu ilaç kullananlarda tedavi planlama
 16. Gebelikte ve sporcularda tedavi planlanması
 17. Medikal tedavi de ilaç seçimi
 18. İlaçların patofizyoloji üzerinden etki mekanizmalarının açıklanması
 19. İmmünoterapi ve uygulama sorunları
 20. Diğer tedavi seçenekleri
 21. Tedavide yeni gelişmeler ve gelecekte beklenen tedavi seçenekleri
 22. Alerjik rinit hastasına danışmanlık nasıl yapılmalıdır?
-

Tablo 2: Uzmanlık öğrencileri yazılı geri bildirimleri özeti*

Alerjiye daha geniş bir perspektiften bakmamızı sağladı.
Poliklinikte sık karşılaştığımız alerjik rinite yaklaşım konusunda önemli gelişme sağladık.
Eğiticilerin deneyim paylaşımı çok değerli oldu. Ülkemizdeki alerjik rinit alanındaki sorunları da öğrendik.
Konu pratik uygulamaya yönelikti.
Pratik uygulamalarla desteklenmelidir.
Kaynak genel olarak yeterliydi. Kitapta bulamadığımız cevapları makalelerde bulduk. İnternette ilaçlara baktık.
Eğiticilerin kurs boyunca bizleri katılıma teşvik etmeleri faydalı oldu.
Hocalar aktif ve eğitim için hevesliydi.
Herkesin söz hakkı verilmesi, tartışma ortamı oluşturulması, sebep sonuç ilişkilerinin sorgulanması beğendiğim noktalar oldu.
Soru cevap, görüş ve öneriler pozitif eğitim desteği sağladı.
Soru ve cevap şeklinde tartışılması verimli oldu.
Hocalarımız bilgi ve tecrübelerini aktardılar.
Net bilgilere ulaştık.
Öğrenmemiz desteklendi. Başarılı bir kurstu.
Başka konularda da benzer kurslar düzenlenmelidir.
Poliklinikte sık karşılaştığımız konularda da benzer kurslar yapılmasını isterim
Kursların interaktif şekilde devamı etmesini dilerim.

*Öğrencilerin yazdığı cümleler kullanılmıştır.

TARTIŞMA

Alerjik rinit üst solunum yolu ile ilişkili ve tüm yaş gruplarında çok sık görülen bir hastalıktır. Kulak Burun Boğaz hekimleri bu hasta grubuyla sıklıkla karşılaşmaktadır. KBB hekimlerinin bu hasta grubunda tanı, tedavi ve koruyucu hekimlik görevlerini yerine getirebilmesi için uzmanlık eğitiminde yeterlik seviyesinde öğrenmiş olmaları gerekmektedir. KBBBBC Uzmanlık çekirdek programı incelendiğinde alerjik rinitle ilgili 10 klinik yetkinlik, 6 girişimsel yetkinlik tanımlanmıştır (Tablo 3)¹. On klinik yetkinlik bilgi alanında olup, hepsi bu kursun öğrenme hedefleri içerisinde yer almaktadır. Girişimsel yetkinliklerin de bilgi içeriği kısmı kursun öğrenme hedeflerinde yer almaktadır. Son testteki başarılı sonuç da göz önüne alındığında,

bu kursu tamamlayan uzmanlık öğrencilerinin planlanan öğrenme hedeflerine ulaştığını söyleyebiliriz. Yalnız bu aşamada uzmanlık öğrencilerinin alerjik rinitle ilgili eğitim sürecinin bu kursla tamamlanmadığını belirtmek gerekir. KBB uzmanlık öğrencileri poliklinikte alerjik rinit hastaları ile karşılaştıklarında bu bilgilerini kullanacaklar ve eğiticiler de Mini-KD (Mini Klinik Değerlendirme/Mini-CEX) ile değerlendirip geri bildirim vereceklerdir¹². Aynı şekilde beceri eğitimi olarak deri prick testi yapacaklar, bu süreçte de becerileri İBDG (İşlem becerilerinin doğrudan gözlemi/DOPS) ile değerlendirilip geri bildirim alacaklardır¹³. Ancak gerçek hastalarla yapılacak, iş başındaki ölçme değerlendirmeler sonucunda KBB uzmanlık öğrencisinin alerjik rinit eğitiminin tamamlanacağını söyleyebiliriz¹⁴.

Tablo 3: Türk KBBBC uzmanlık eğitimi çekirdek programında yer alan, alerjik rinitle ilgili başlıklar

	KLİNİK YETKİNLİK	KIDEM
RİNOLOJİ	İMMÜN SİSTEM, DOĞAL VE KAZANILMIŞ İMMÜNİTE	1
RİNOLOJİ	ALERJİK SEROLOJİK TESTLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ (RAST,IgE)	2
RİNOLOJİ	ALERJİK RİNİTİN FARMAKOLOJİK TEDAVİSİ	1
RİNOLOJİ	ALERJİK İNFLAMASYON	1
RİNOLOJİ	ALERJİK RİNİT	1
RİNOLOJİ	ALERJİK RİNOKONJONKTİVİT	1
RİNOLOJİ	NAZAL YAYMA	2
RİNOLOJİ	NAZAL PROVOKASYON TESTLERİ	2
RİNOLOJİ	NAZAL SİTOLOJİ	2
RİNOLOJİ	ALERJEN SPESİFİK İMMÜNÖTERAPİ	2
GENEL KBB	GİRİŞİMSEL YETKİNLİKLER CİLT PRİCK TESTİ	1
RİNOLOJİ	NAZAL PROVOKASYON TESTLERİ	2
RİNOLOJİ	SEROLOJİK TESTLER	2
RİNOLOJİ	ALERJEN SPESİFİK İMMÜNÖTERAPİ	2
RİNOLOJİ	NAZAL YAYMA	2
RİNOLOJİ	NAZAL SİTOLOJİ	2

KBB ve BBC çekirdek programında klinik yeterliklerin öğretilmesi için çok çeşitli öğrenme etkinlikleri önerilmiştir¹. Ancak ülkemizdeki uzmanlık eğitimiyle ilgili en önemli sorun hizmete yönelik giderek artan iş yüküdür. Bu hizmet temelli eğitim ortamında yeterli teorik eğitim için her zaman uygun zaman bulunamamaktadır^{3,4}. Temelde beklenen, tüm

uzmanlık eğitim programlarında, uzmanlık öğrencilerinin hepsinin katılabildiği ve eğiticilerin katılımının zorunlu olduğu eğitim saatlerinin yer almasıdır. Ancak eğitim için ayrılan bu saatlerin de çağdaş eğitim yöntemleriyle etkin ve verimli kullanılması gerekir. Çağdaş eğitim tekniklerinden TYS

modeli zamanı verimli kullanmak için iyi bir seçenektir.

TYS modeli "sınıf dersi öncesi uygulamalar" ve "sınıf içi aktif eğitim etkinlikleri" diye iki farklı kısımdan oluşmaktadır. YYS modelinin başarılı olabilmesi için sınıf öncesi etkinliklerin planlaması çok önemlidir. Sınıf öncesi uygulamalar için alan yazında ders kitapları veya okuma ödevleri, etkinlik kağıtları, seslendirilmiş ppt. sunumları, web siteleri, blog içerikleri ve video dersler gibi birçok eğitsel materyal örnekleri kullanılmaktadır^{5,7,14,15,16}. YYS modelindeki en önemli zorluklardan birisi de öğrencinin sınıfa gelmeden çalışabileceği ve kendi kendine öğrenebileceği öğrenme kaynaklarının geliştirilmesidir. Bu amaçla kullanılan en popüler araç video derslerdir¹⁷⁻¹⁹. Ancak video derslerin hazırlanması da zaman ve deneyim gerektirmektedir¹⁶. Video dersler gibi yoğun emek gerektiren eğitim materyalleri uzmanlık dernekleri gibi kuruluşlar tarafından hazırlanabilir ve kullanıma sunulabilir. Ancak bu videoların planlanmış bir eğitim programa uygun olarak, uzmanlık eğitimi öğrenme hedeflerine uygun yapılandırılmış olması gerekir. Rastgele kayıt edilmiş sunum videolarının paylaşılması işe yaramayacaktır. Sınıf öncesi uygulamalar için kullanılacak kaynağın belirlenen sınırlı süre içerisinde, öğrencinin kendi kendine çalışıp öğrenebileceği bir öğrenme materyali olmasıdır. Bu kursta kullandığımız kitap da bu amaca uygundur ve iyi bir tesadüf olarak Türk KBBBBC derneği üyelerinin bir ürünüdür¹⁰. Bu kitabın KBB uzmanlık eğitimine bu kadar uygun olmasında, kitapta emeği geçenlerin Türk KBBBBC derneği yeterli kurulunun çeşitli komisyonlarında uzun yıllar çalışmış olmalarının katkısı göz ardı edilemez. "Alerjik rinit tanı ve tedavi rehberi" incelendiğinde yoğun akademik bilgi yerine, konuyla ilgili başlıklar ve başlığı açıklayan kısa bilgiler içeren, uygulamaya yönelik hazırlanmış, soru ve cevap şeklinde kolayca anlaşılabilen bir dille yazılmış olduğu görülecektir. Sınıf öncesi çalışma için kullanılan öğrenme materyalinin amaca uygun olması nedeniyle uzmanlık öğrencileri konuları evde kendi kendilerine çalışıp gelmişler ve sınıf içi öğrenme etkinliklerinde de aktif rol almışlardır.

Bu kursun uygulandığı kliniğin en önemli avantajı otuurlara alerjik rinit polikliniği kuran ve 23 yıldır yöneten, alerjik rinitle ilgili deneyimli eğiticinin aktif katılımı olmuştur. Benzer şekilde alerji hemşiresinin de katılımı önemlidir. Bu şekilde teorik konular, gerçek hayatın içinden örnekler üzerinde tartışılma olanağı bulmuştur. Alerjik rinitle ilgili KBB hekimlerinin ülkemizde karşılaştıkları sorunlar, alerji polikliniği nasıl kurulur, prick test veya immünoterapi uygulamasında karşılaşılan sorunlar, prick test için hangi alerjen örnekleri seçmeliyiz gibi kitaplarda yer almayan deneyimler paylaşılmıştır. Kursun sonucuna bakıldığında sadece bilgi alanındaki öğrenme hedeflerine ulaşılmamış, deneyim aktarımı da sağlanmıştır (Tablo 1).

Bu kursun başarısında eğiticilerin Pamukkale Üniversitesi Tıp Fakültesindeki 20 yılı aşan aktif eğitim deneyimleri en önemli faktörlerden birisi olabilir. Küçük grup oturumlarının planlanması ve yönetimi biraz deneyim gerektirebilir. Geleneksel tıp eğitiminde ders anlatan eğiticiler için bu örnekteki gibi YYS modeli ve küçük grup uygulaması biraz yabancı gelebilir. Ancak kongrelerde sürekli sunumlar yapan, kadavra eğitimlerinde görev alan ve yıllardır eğitim vizitleri yapan eğiticiler, YYS ve küçük grup uygulamalarını kısa sürede öğrenip, başarıyla uygulayabilirler. KBB Uzmanlık eğitiminde eğiticilerin eğitiminin gerekliliği ve eğiticilerin deneyimlerinin yetersizliği önceki raporlarda dile getirilmiştir^{3,4}. Eğiticilerin eğitimle ilgili bu tür sorunlarla karşılaştıklarında klinikteki konsültasyon sistemine benzer şekilde, en yakınlarındaki tıp eğitimi uzmanlarına danışmaları ve yardım almaları önerilir. Unutulmamalıdır ki, zaman içinde KBB bilim ve uygulamaları ne kadar gelişip değişiyorsa, tıp eğitimi de değişip gelişmektedir.

Bu araştırmanın kısıtlılıkları, az sayıdaki uzmanlık öğrencisi olan bir klinikte yapılması ve eğitim sürecine hevesli yaklaşan eğiticilerin yer almasıdır. Araştırma yapılan klinikteki iyi bir klinik öğrenme ikliminin mevcut olması da bu araştırmadaki eğitim sürecini olumlu etkilemiş olabilir⁶. Daha kalabalık uzmanlık öğrencileri için büyük gruplarda da YYS uygulamaları veya başka öğrenme stratejileri kullanılabilir. Uzmanlık eğitimindeki güncel sorunlardan birisi

olan, eğiticilerin motivasyonunun artırılması ise başka bir yazının konusudur.

TYS modelinin uzmanlık eğitiminde kullanıldığı kurs örneklerine alan yazında giderek daha sık rastlanmaktadır¹⁶⁻¹⁹. Tüm yayınlarda TYS stratejisinin kabul gördüğü ve öğrenmede başarılı olduğu rapor edilmektedir. Bizim uygulamamız ülkemizdeki ilk örnektir. KBB Uzmanlık eğitimi çekirdek programındaki klinik yetkinlikler altında yer alan başlıklar, eğitim kliniğinin çalışma koşullarına göre farklı eğitim stratejileriyle planlanabilir. Bilişsel öğrenme alanında daha kısa sürede, başarılı bir öğrenme gerçekleştirmek için bu örnekteki TYS modeli KBB Uzmanlık eğitimi çekirdek programındaki alerjik rinit, uykuda solunum bozuklukları ve vertigo gibi konularda sınıf dersi öncesi uygulamalar için uygun kaynaklar sağlandığında başarıyla kullanılabilir.

Maddi ve teknik destek: Herhangi bir maddi destek alınmamıştır.

KAYNAKLAR

1. TUK KBBBBC Uzmanlık eğitimi çekirdek müfredat <https://tuk.saglik.gov.tr/TR,50114/kulak-burun-bogaz-hastaliklari.html> (Erişim tarihi: 10/02/2019)
2. Uzmanlık eğitimi karnesi rehberi Available from: URL: <http://www.kbb.org.tr/TKBBBBCDDData/Document/3092016153854-rehber2016.pdf> (Erişim tarihi: 01/12/2019)
3. Zayim N, Şenol Y, Kara CO. Uzmanlık eğitim programı değerlendirme odak grup görüşme raporu. www.kbb.org.tr/TKBBBBCDDData/Uploads/files/Standardizasyon.docx
4. Kara CO, Daloğlu M. Kulak Burun Boğaz Uzmanlık Eğitim Programları Standartizasyonu; Öğrenciler ve Eğiticiler Konuşuyor Tıp Eğitimi Dünyası 2018;17, 72-75.
5. Kara CO. Ters yüz sınıf [Flipped classroom]. Tıp Eğitimi Dünyası, 2016;15, 12-26.
6. Kara CO, Gürpınar E. Ters Yüz Sınıf Uygulamasında Klinik Öğrenme İkliminin Değerlendirilmesi Tıp Eğitimi Dünyası 2018; 17, 24-40.
7. Bergmann J, Sams A. In Flip your classroom; Reach every student, in every class, every day. ISTE Washington USA, 2012.
8. Ünsal H. Ters yüz öğrenme ve bazı uygulama modelleri. Gazi Eğitim Bilimleri Dergisi 2018; 4, 39-50.
9. Hayırsever F, Orhan A. Ters yüz edilmiş öğrenme modelinin kuramsal analizi Mersin Ü Eğitim Fak D 2018;14, 572-596.
10. Türkiye alerjik rinit tanı ve tedavi klavuzu Editörler Ecevit C, Haberal Can İ, Özcan M. İstanbul: TKBBBBC Derneği yayını, 2019.
11. Aktürk Z, Dağdeviren N, Şahin M, Özer C. South East Thames (SETh) didaktik ve interaktif kurs değerlendirme ölçeklerinin Türkçe'ye uyarlanması. T Klin Tıp Bilimleri. 2002;22,152-155.
12. Ergin Ş, Özdemir S, Sarioğlu Büke A, Kara CO, Kaçar N. Mini clinical evaluation exercise in undergraduate dermatovenereology education: an experience of University of Pamukkale, Medical Faculty TURKDERM-Arc Turkish Dermatol Venerol 2013; 47, 54-58.
13. Kara CO, Mengi E, Tümkaya F, Topuz B, Ardıç FN. Direct Observation of Procedural Skills in Otorhinolaryngology Training. Turk Arch Otorhinolaryngol 2018; 56: 7-14.
14. Kara CO. Ters yüz sınıf. Toraks Cerrahisi Bülteni 2015; 9, 224-8.
15. Sezer B, Abay E. Looking at the Impact of the Flipped Classroom Model in Medical Education. Scand J Educ Research 2019; 63;853-868.
16. Blair RA, Caton JB, Hamnvik OR. A flipped classroom in graduate medical education. Clin Teach. 2019 Sep 11. doi: 10.1111/tct.13091. [Epub ahead of print]
17. Allenbaugh J, Spagnoletti C, Berlacher K. Effects of a Flipped Classroom Curriculum on Inpatient Cardiology Resident Education. J Grad Med Educ. 2019;11:196-201.
18. Martinelli SM, Chen F, DiLorenzo AN, Mayer DC, Fairbanks S, Moran K, Ku C, Mitchell JD, Bowe EA, Royal KD, Hendrickse A, VanDyke K, Trawicki MC, Rankin D, Guldán GJ, Hand W, Gallagher C, Jacob Z, Zvara DA, McEvoy MD, Schell RM. Results of a Flipped Classroom Teaching Approach in Anesthesiology Residents. J Grad Med Educ. 2017;9:485-490.
19. Lucardie AT, Berkenbosch L, van den Berg J, Busari JO. Flipping the classroom to teach Millennial residents medical leadership: a proof of concept. Adv Med Educ Pract. 2017; 13;8:57-61.